

อนาคตภาพหลักสูตรดนตรี โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2573)

THE SCENARIO OF MUSIC CURRICULUM AT SRINAKARINWIROT UNIVERSITY PRASARNMIT SCHOOL (SECONDARY) IN THE NEXT DECADE (A.D. 2020-2030)

กุลธิดา นาคะเสถียร*

Kunthida Nakhasathien*

โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

Srinakharinwirot University Prasarnmit Demonstration School (Secondary).

ทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินรายได้ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

*Corresponding author, e-mail: tantop50@hotmail.com

Received: May 23, 2021; Revised: June 07, 2021; Accepted: June 10, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาลักษณะของหลักสูตรดนตรี โรงเรียนสาธิตมัธยม ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในทศวรรษหน้า 2) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนและผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนที่พึงประสงค์ในอนาคตเป็นรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ มีกลุ่มประชากร 2 กลุ่ม คือ 1. ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาดนตรีอย่างน้อย 5 ปีขึ้นไป และกลุ่มประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรดนตรี แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม คือ 1. ผู้บริหารโรงเรียน 2. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ดุริยางคศิลป์ 3. อาจารย์ผู้สอน 4. ตัวแทนนักเรียนปัจจุบัน 5. ผู้ปกครองของศิษย์เก่า โดยมีการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ คือ 1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2. การศึกษาอนาคตภาพของหลักสูตรดนตรี 3. การเขียนอนาคตภาพของหลักสูตรดนตรี ผลการวิจัยพบว่า 1. ลักษณะของหลักสูตรดนตรีในทศวรรษหน้า ด้านเนื้อหา รายวิชา จะต้องมียุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับยุคสมัยและให้โอกาสนักเรียนเป็นผู้เลือกเรียนด้วยตนเอง จัดให้สอดคล้องกับศักยภาพของนักเรียน มุ่งเน้นสมรรถนะด้านการสื่อสาร โดยเฉพาะภาษาอังกฤษและควบคู่ไปกับคุณธรรมจริยธรรม ด้านการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ควรจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 และนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ควรวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงให้ตรงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และคำนึงถึงพัฒนาการของนักเรียนและให้นักเรียนวัดผลและประเมินตนเองในการพัฒนาการด้วย 2. ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนดนตรีที่พึงประสงค์ ต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้/วิจัยและประสบการณ์ทางดนตรี มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ การใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยี สามารถปรับตัวให้ทันกับยุคสมัย มีคุณลักษณะความเป็นครู ด้านแนวโน้มของผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียน สามารถปรับตัวเข้ากับยุคสมัยและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีพื้นฐานด้านทฤษฎีและทักษะดนตรี มีความชำนาญในเครื่องดนตรีวิชาเอกและวิชาโท นำความรู้ไปศึกษาในระดับที่สูงขึ้นและประกอบอาชีพได้ มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักการพัฒนาตนเอง มีเจตคติและจิตวิญญาณของการเป็นนักดนตรีที่ดี

คำสำคัญ: อนาคตภาพ หลักสูตรดนตรี

Abstract

The purposes of this study were to 1) study the characteristics of music at SPSM School in the next Decade 2) study the characteristics of the teacher and the character education student learning outcome. It is a qualitative research. There are two population groups: Experts who have educational qualifications or have experience related to the development of music for at least 5 years and the population who are involved in the music curriculum is divided into 6 groups: 1. School Directors 2. Head of Music Department 3. Teachers 4. Current student representatives 5. Alumni's parents. The process comprises 3 phases: 1) a study of the basic information 2) Study of the Scenario of Music Curriculum 3) sketch The Scenario of Music Curriculum. The results are as follows. 1. Characteristics of the music curriculum in the next decade are following: The content of Music curriculum there must be a wide variety of elective subject in line with the changing age and offer students the opportunity to make their own choice. The content of Music subject should be according with the potential of students with different difficulty levels. Focus on communication competencies especially in the English language and must be accompanied by moral and ethics. Music learning management should organize activities and learning experiences according with the 21st century skills and Thailand 4.0 policy. The measurement and evaluation of music learning the students' actual measurement and evaluation methods should be used by measuring and evaluating the objectives set for each course and taking into account the development of each stage of students. By having students measure and self-assess their development as well. 2. The desirable characteristics of Music Teacher are following: They must be knowledgeable in managing learning / research and music experience, good at English communication, appropriate technology tools, able to adapt to the times. There should be a suitable personality, a role model for students and have a feature of being a teacher. Trends in Student learning outcomes desirable Students can adapt to the times and technological advances. They have a basic theory, music skills and expert in major and minor music instruments. By being able to bring that knowledge to the top in higher education and for career. Be creative and know your own development and the attitude and spirit of being a good musician.

Keywords: Scenario, Music Curriculum

บทนำ

วิชาดนตรี เป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาความเป็นมนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ โดยมีส่วนช่วยส่งเสริมเติมเต็ม และขัดเกลาจิตใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความอ่อนโยน เกิดสุนทรียศาสตร์ มีความซาบซึ้งและเห็นคุณค่าของงานศิลปะแขนงต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ (สุจิน สัจจาลมณีเนตร, 2562, น. 8) กล่าวว่า สุนทรียศาสตร์ คือ วิชาที่ว่าด้วยความงาม ความไพเราะ ความรู้สึกในทางบวกเกี่ยวกับการรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัส ความรู้สึก พอใจ ปิติยินดีและชื่นชมในสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามาปะทะ อาจจะเป็นในธรรมชาติหรือผลงานศิลปะจากฝีมือมนุษย์ ดังนั้น ดนตรี จึงเปรียบเสมือนเครื่องมือทางสังคมที่สามารถสื่อสาร และเชื่อมโยงอารมณ์ความรู้สึก ความคิด และจินตนาการของผู้คน จากทุกเชื้อชาติ ทุกเผ่าพันธุ์เข้าด้วยกัน กระบวนการดังกล่าวจะถูกถ่ายทอดและปลูกฝังไปยังผู้เรียน ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรู้ทางด้านดนตรีและทักษะปฏิบัติ โดยมีหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เป็นตัวกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาทางด้านดนตรีที่สำคัญ

การจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีในอดีตที่ผ่านมา ส่วนมากเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะปฏิบัติทางดนตรีมากกว่าการเรียนเนื้อหาสาระทางดนตรี ทั้งนี้ เป็นเพราะวิทยาการทางด้านดนตรีและองค์ความรู้ทางดนตรีในอดีต ยังจำกัดเฉพาะกลุ่มบุคคลบางส่วนเท่านั้น จึงทำให้ครูดนตรีในอดีตขาดความรู้ในเรื่องทฤษฎีดนตรี ส่งผลทำให้การสอนมุ่งเน้นไปที่ทักษะปฏิบัติทางดนตรีเป็นสำคัญ โดยจะใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนผ่านการบอกเล่าด้วยปากหรือที่เรียกว่าการสอนแบบ “มุขปาฐะ” มากกว่าการเขียนหรือการจดบันทึกเป็นโน้ตดนตรี ส่วนด้านแหล่งการเรียนรู้ทางดนตรี ส่วนมากจะอยู่ที่ตัวครูผู้สอนเป็นสำคัญ ซึ่งการสอนดนตรีในอดีต สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การสอนทางตรง หมายถึง การต่อเพลงให้กับผู้เรียน โดยตรงจากครูผู้สอนสู่ผู้เรียนหรือการสอนเป็นรายบุคคลตามความถนัดของเครื่องดนตรี เป็นต้น และการสอนทางอ้อม หมายถึง การสอนในสถานการณ์จริง เวลาไปบรรเลงตามสถานการณ์นั้น ๆ ผู้เรียนจะได้เรียนรู้วิชาดนตรี ผ่านการสังเกตตัวครูผู้สอนในขณะที่ทำการแสดงหรือร่วมทำการแสดงไปพร้อม ๆ กับครูผู้สอน (อาทิตย์ โปธิศรีทอง, 2561)

ปัจจุบันรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีศึกษาในห้องเรียนทั้งในส่วนของการสอนเนื้อหาสาระและการสอนทักษะปฏิบัติทางด้านดนตรี ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของหลักสูตรการศึกษาของชาติ โดยปัจจุบันวิชาดนตรีถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 โดยครูดนตรีทั่วประเทศจะมีแนวทางการสอนและรูปแบบการจัดกิจกรรมที่คล้ายกัน ทั้งนี้ เป็นเพราะเป้าประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ที่ต้องการลดความเหลื่อมล้ำทางการจัดการเรียนรู้และคุณภาพของผู้เรียน จึงได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดให้กับครูผู้สอนดนตรีให้เหมือนกันทั่วประเทศ โดยขาดการคำนึงถึงสถานะความต้องการของผู้เรียนและความแตกต่างระหว่างบุคคล อีกทั้งตัวบริบททางด้านสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ จึงส่งผลทำให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีของไทย ตกอยู่ในสถานะถูกแช่แข็ง กล่าวคือครูดนตรีขาดการสร้างสรรค์ผลงานดนตรี ขาดการพัฒนารูปแบบและแนวความคิดสอนดนตรีที่เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ (นันทิดา จันทร์ทรงสุ, 2563, น. 144) กล่าวว่า ครูส่วนใหญ่ไม่สามารถแปรมาตรฐานหลักสูตรไปสู่วิธีการสอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขาดความเข้าใจในการวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดเพื่อกำหนดวิธีการสอนในแต่ละช่วงชั้น เพราะยังขาดหลักการที่นำมาใช้ซึ่งหลักการหรือ แนวคิด แนวทาง วิธีการสอน ยังตามหลังบริบทสากลที่เปลี่ยนแปลงและการปฏิรูปหลักสูตรดนตรีศึกษาในหลายประเทศอยู่มาก และประเด็นหลักที่สำคัญก็คือผู้เรียนขาดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้วิชาดนตรี อันเป็นเหตุทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกในเชิงลบกับวิชาดนตรี

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) เป็นโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ เพื่อเป็นต้นแบบของการจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ ของประเทศ ซึ่งเป็นไปตามปณิธานของการก่อตั้งโรงเรียน คือ การเป็นโรงเรียนต้นแบบและแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิตครูของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ได้ใช้หลักการและแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) ของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) มาเป็นเป้าหมายของการพัฒนานักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและศักยภาพในตนเองของนักเรียน ทั้ง 10 ด้าน (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทางโรงเรียนจึงได้มีการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนอย่างหลากหลาย ภายใต้การดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบวิชาเอกต่าง ๆ มากถึง 24 สาขาวิชาเอก ซึ่ง 1 ใน 24 สาขา คือ สาขาวิชาเอกดุริยางคศิลป์ที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนทางด้านดนตรีโดยเฉพาะ

วิชาเอกดุริยางคศิลป์ เริ่มมีการจัดการเรียนรู้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 โดยการนำของท่านอาจารย์วัฒนา ศรีสมบัติ และอาจารย์สมชาย อัสวโกวิท เป็นอาจารย์ผู้สอนดนตรีในยุคเริ่มต้น โดยช่วงแรกการสอนดนตรีในโรงเรียนจะเน้นเปิดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมให้กับนักเรียนที่สนใจเรียนเป็นผู้เลือกมาเรียนเท่านั้น ต่อมาเมื่อนักเรียนเริ่มให้ความสนใจมากขึ้น โรงเรียน

จึงได้มอบหมายให้คณาจารย์ที่ดูแลในขณะนั้น ได้ทำการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรดนตรีขึ้นใหม่ ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นครั้งแรกที่ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรดนตรีของโรงเรียนสาธิตอย่างจริงจัง โดยเน้นจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีที่มีความทันสมัย จนปี พ.ศ. 2547 จากวิชาเพิ่มเติมเลือกดนตรี ก็ได้พัฒนามาเป็นแผนการเรียนวิชาสหศิลป์ดนตรีหรือแผนการเรียนศิลป์ดนตรี (กุลธิดา นาคะเสถียร. 2559) ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวถือเป็นการวางรากฐานการสอนดนตรีที่เป็นระบบและมีระเบียบแบบแผนที่ชัดเจน ต่อมาในปี พ.ศ. 2555 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรดนตรีในโรงเรียนได้เกิดขึ้นอีกครั้ง ซึ่งเป็นไปตามกรอบของการปรับปรุงหลักสูตรและถือเป็นการครั้งที่ 2 ที่หลักสูตรดนตรีได้มีการพัฒนาและมีการปรับปรุงให้ทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป โดยในครั้งนี้เป็นการปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนที่ต้องการให้วิชาเอกต่าง ๆ มีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้น จึงทำให้แผนการเรียนวิชาสหศิลป์ดนตรีหรือแผนการเรียนศิลป์ดนตรี เปลี่ยนชื่อมาเป็นวิชาเอกดุริยางคศิลป์ในปัจจุบัน โดยทำการเปิดสอนให้กับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีพื้นฐานความรู้ด้านทฤษฎีดนตรีและการปฏิบัติดนตรีทั้งไทยและสากล เพื่อการศึกษาต่อในแขนงวิชาดนตรีระดับอุดมศึกษา และการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับดนตรีในอนาคต ทั้งนี้ ระยะเวลาการศึกษาตลอดหลักสูตร 3 ปี การศึกษา นักเรียนวิชาเอกดุริยางคศิลป์ จะต้องเรียนวิชาเอกทั้งหมด 39 หน่วยกิต และเลือกเรียนเครื่องดนตรีวิชาเอก 1 เครื่อง โดยมีเกณฑ์การจบจะต้องเรียนวิชาเอกครบทั้ง 31 วิชา รวม 39 หน่วยกิต สอบผ่านทฤษฎีดนตรีอย่างน้อยเกรด 4 ของสถาบัน Trinity หรือเทียบเท่า และต้องจัดการแสดงดนตรีของตนเองอย่างน้อย 3 ครั้ง รวมถึงจะต้องมีแฟ้มสะสมผลงานเพื่อใช้สรุปผลการเรียนรู้ตลอดทั้งหลักสูตร

จากที่กล่าวมาในช่วงต้นจะเห็นได้ว่าการศึกษาด้านดนตรี ถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาความเป็นมนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดการเรียนรู้ทางดนตรีเป็นอย่างมาก เพราะสอดคล้องกับหลักการและแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) ของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่ได้ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงในรายละเอียดของตัวหลักสูตรดนตรีที่ใช้อยู่ก็พบว่าหลักสูตรดนตรีของโรงเรียนที่ใช้อยู่มีหลายสิ่งที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างเร่งด่วน อาทิ เนื้อหาความรู้ ทักษะการปฏิบัติ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล คุณภาพอาจารย์ผู้สอน และผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) ของนักเรียน ทั้งนี้ ก็เพราะผลพวงจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เข้ามาอย่างรวดเร็ว (Disruption) ส่งผลทำให้กระบวนการทางการศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาตามหลักการของการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรก็พบว่า หลักสูตรดนตรีของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่ดำเนินการใช้มาแล้ว 8 ปี ได้ถึงกำหนดระยะเวลาของการปรับปรุงหลักสูตรตามกรอบ ซึ่งถือเป็นเรื่องที่สำคัญและเป็นไปตามนโยบายของฝ่ายบริหารโรงเรียน ที่ต้องการทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มและรูปแบบการสอนดนตรีของโรงเรียนในอีก 10 ปีข้างหน้าว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร เพื่อทางโรงเรียนจะได้ใช้ข้อมูลดังกล่าวมาดำเนินการจัดทำเป็นนโยบาย เพื่อสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ รวมถึงอัตรากำลังอาจารย์ผู้สอนดนตรีให้กับทางหมวดดนตรีได้ไปบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้ เพื่อเป็นการสนองนโยบายของทางโรงเรียนและเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาอนาคตภาพหลักสูตรดนตรี โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2573) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอนาคตภาพหลักสูตรดนตรี โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย

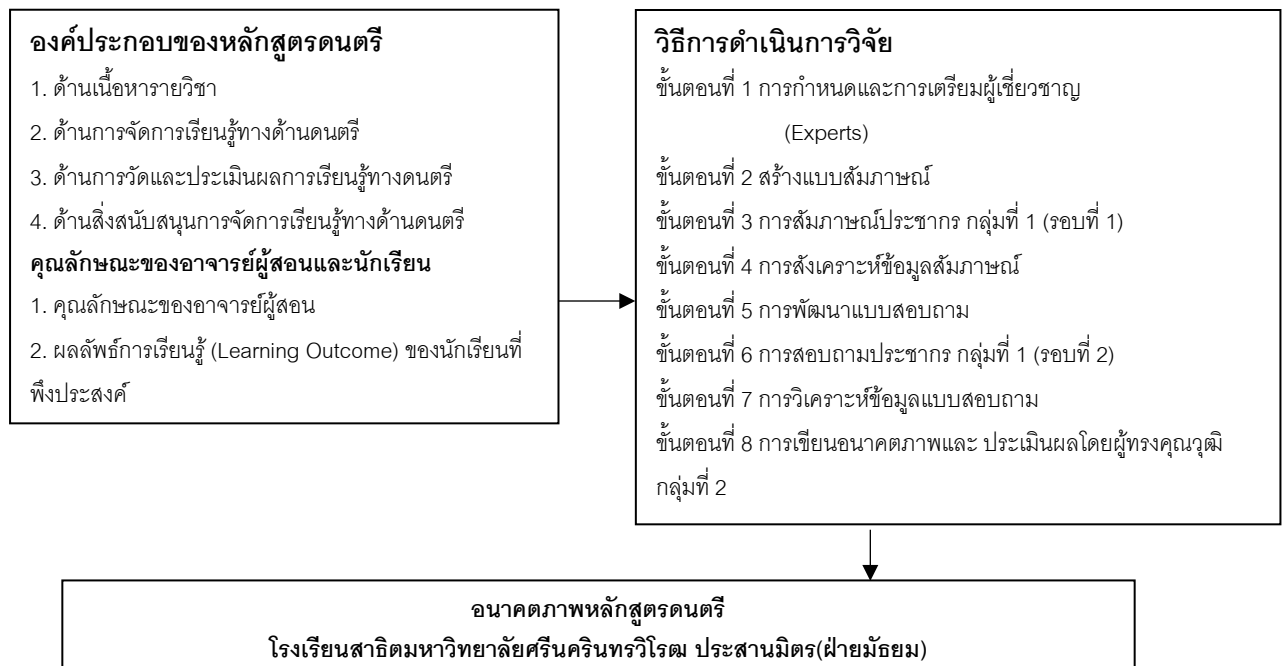
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2573) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้ 1) ศึกษาลักษณะของหลักสูตรดนตรี โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2573) โดยประกอบเนื้อหารายวิชา การจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทางด้านดนตรี และ สิ่งสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี 2) ศึกษาคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนและผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) ของนักเรียนที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ ผลจากการดำเนินโครงการวิจัยจะทำให้ได้ข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการ ดำเนินนโยบายของทางโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) รวมถึงจะนำไปสู่การปรับปรุง หลักสูตรดนตรีของโรงเรียนให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสภาวะของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นการ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สังคมไทย และสังคมโลกยุคใหม่ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะของหลักสูตรดนตรี โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2573)
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนและผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) ของนักเรียนที่พึงประสงค์ในอนาคต

กรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย

การศึกษานโยบายหลักสูตรดนตรี โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ใน ทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2573) ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) มาเป็นระเบียบวิธี วิจัย โดยมุ่งศึกษาหลักสูตรดนตรีประเด็นด้านเนื้อหารายวิชา ด้านการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ทางด้านดนตรี และด้านสิ่งสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี รวมถึงคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนและผลลัพธ์ การเรียนรู้ (Learning Outcome) ของนักเรียนที่พึงประสงค์ในอนาคต จึงนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการ ดำเนินการวิจัย ดังนี้



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรผู้ให้ข้อมูลสำหรับการศึกษานาถนภาพหลักสูตรดนตรี โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2573) ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ตามวงรอบของการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. รอบที่ 1 และ 2 กลุ่มประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรดนตรี โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิชาเอกดุริยางคศิลป์ ได้แก่ ผู้อำนวยการ 1 คน, รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 1 คน, รองผู้อำนวยการฝ่ายวิจัย นิเทศและฝึกประสบการณ์ 1 คนและรองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน 1 คน รวม 4 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ดุริยางคศิลป์ ที่เป็นหัวหน้ากลุ่มสาระในปัจจุบันทั้งดนตรีสากลและดนตรีไทย จำนวน 2 คน อาจารย์ผู้สอน ที่เป็นอาจารย์ประจำหมวดดุริยางคศิลป์และมีประสบการณ์ในการสอนดนตรี 3 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน ตัวแทนนักเรียนปัจจุบัน ที่เรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เอกดุริยางคศิลป์ เนื่องจากได้ผ่านการเรียนมาเกือบครบทุกวิชา จำนวน 3 คน ผู้ปกครองของศิษย์เก่าที่ไม่ได้มีส่วนได้ส่วนเสียกับทางโรงเรียนและมีความเต็มใจในการให้ข้อมูล จำนวน 3 คน ตัวแทนศิษย์เก่า เอกดุริยางคศิลป์ จำนวน 3 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 20 คน

2. รอบที่ 3 กลุ่มประชากรที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย กลุ่มประชากรที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ผู้ที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาดนตรี มีประสบการณ์หรือเคยมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรวิชาดนตรีและมีประสบการณ์ในการสอนในรายวิชาดนตรีอย่างน้อย 5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งกระบวนการวิจัย ออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนาถนภาพและหลักสูตรดนตรีรวมถึงการกำหนดและการเตรียมกลุ่มประชากรที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิและสร้างแบบสัมภาษณ์ ระยะที่ 2 การศึกษาอนาคตภาพของหลักสูตรดนตรี โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2573) เป็นการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มที่ 1 ด้วยเทคนิค EFR (Ethnographic future research) และนำข้อมูลมาสังเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลมาพัฒนาทำแบบสอบถามเพื่อสอบถามประชากรกลุ่มที่ 1 อีกครั้ง โดยมีระยะห่าง 5 เดือน และวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเพื่อให้ได้อนาคตภาพหลักสูตรดนตรีและคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนและนักเรียน ระยะที่ 3 การเขียนอนาคตภาพของหลักสูตรดนตรี โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2573) ผู้วิจัยได้ใช้ผลการสอบถามที่ได้มาจากการวิเคราะห์อนาคตภาพของหลักสูตรดนตรีและคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนและผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนที่พึงประสงค์ในอนาคตในทศวรรษหน้า มาทำการกำหนดเป็นประเด็นและส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเพื่อสรุปและเขียนเป็นอนาคตภาพของแนวทางอนาคตภาพหลักสูตรดนตรี โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2573)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ประเด็นการสัมภาษณ์แนวโน้มที่เป็นไปได้หรือภาพปรากฏการณ์อนาคตภาพของหลักสูตรดนตรี รวมถึงคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนและผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) ของนักเรียนที่พึงประสงค์ในอนาคตเพื่อสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มที่ 1 และนำข้อมูลมาสังเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลมาพัฒนาทำแบบสอบถามมาตรวจสอบ 5 ระดับ เพื่อให้ได้อนาคตภาพหลักสูตรดนตรีและคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนและนักเรียนเพื่อสอบถามประชากรกลุ่มที่ 1 อีกครั้ง จากนั้นจึงนำผลการสอบถามที่ได้มาทำการกำหนดเป็นประเด็นเพื่อร่าง

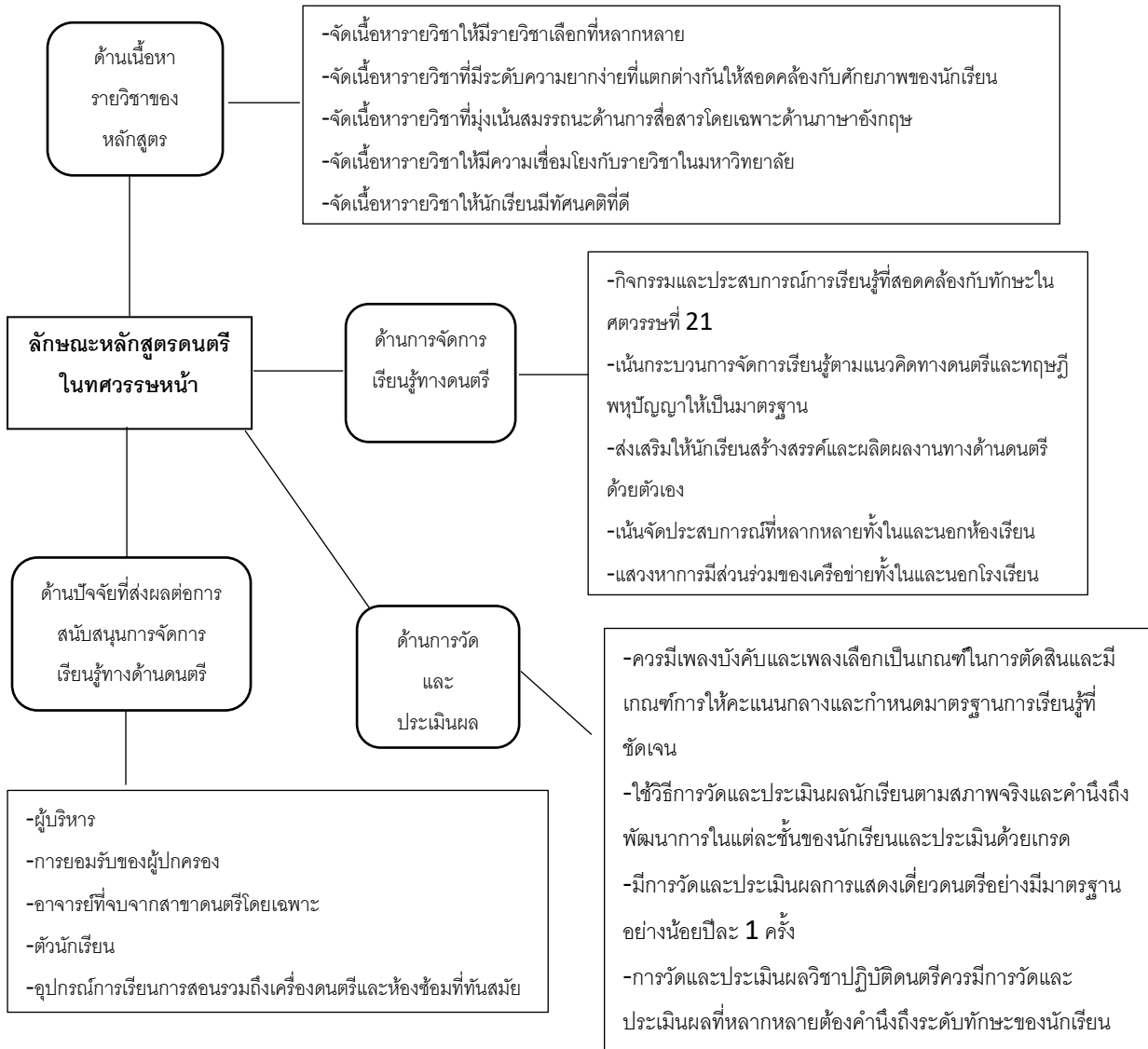
ข้อเสนอในการพัฒนาหลักสูตรดนตรีและส่งผลให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ โดยเครื่องมือทั้งหมดที่สร้างขึ้นได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) มาเป็นระเบียบวิธีวิจัย โดยมุ่งศึกษาหลักสูตรดนตรีประเด็นด้านเนื้อหารายวิชา ด้านการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทางด้านดนตรี และด้านสิ่งสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี รวมถึงคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนและผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) ของนักเรียนที่พึงประสงค์ในอนาคต

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะของหลักสูตรดนตรีในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563 - 2573) ด้านเนื้อหารายวิชาของหลักสูตรดนตรี จะต้องมียุทธศาสตร์ที่หลากหลายมากขึ้นให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงและให้โอกาสนักเรียนเป็นผู้เลือกเรียนด้วยตนเอง ซึ่งหลักสูตรอาจเทียบเคียงได้จากสถาบันที่มีชื่อเสียงและมหาวิทยาลัยที่มีคณะเกี่ยวกับดนตรี เนื้อหารายวิชาควรจัดให้สอดคล้องกับศักยภาพของนักเรียนมีระดับยากง่ายที่แตกต่างกัน มุ่งเน้นสมรรถนะด้านการสื่อสาร โดยเฉพาะด้านภาษาอังกฤษเพื่อให้การสื่อสารเป็นสากลและที่สำคัญจะต้องควบคู่ไปกับคุณธรรมจริยธรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีอันเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีพในทุก ๆ สังคม ด้านการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ควรจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 โดยเน้นการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน ควรมีส่วนร่วมของเครือข่ายทั้งในและนอกโรงเรียนเพื่อเชื่อมโยงการจัดทำมาสเตอร์คลาส การให้นักเรียนได้ปฏิบัติงานภาคสนาม การจัดแสดงดนตรีของนักเรียนสู่สาธารณชนร่วมกับเครือข่ายหรือระดับสากล ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทางด้านดนตรี วิชาปฏิบัติดนตรี ควรมีเพลงบังคับและเพลงเลือกเป็นเกณฑ์ในการตัดสินและมีเกณฑ์การให้คะแนนกลางและกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ที่ชัดเจนและคำนึงถึงระดับทักษะของนักเรียนด้วยและควรจัดให้มีการวัดและประเมินผลการแสดงเดี่ยวดนตรี (Recital) อย่างมีมาตรฐานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง สำหรับวิชาดนตรีอื่น ๆ ควรใช้วิธีการวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงโดยวัดและประเมินผลให้ตรงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแต่ละรายวิชาและคำนึงถึงพัฒนาการในแต่ละขั้นของนักเรียนและประเมินด้วยเกรด โดยมีการให้นักเรียนวัดผลและประเมินตนเองในการพัฒนาการด้วย ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี จะต้องมีกรอบสนับสนุนของผู้บริหาร การยอมรับของผู้ปกครอง อาจารย์ที่จบจากสาขาดนตรีโดยเฉพาะและสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวนักเรียนที่ให้ความตั้งใจความเอาใจใส่ในการเรียน อุปกรณ์การเรียนการสอนรวมถึงเครื่องดนตรีและห้องซ้อมที่ทันสมัย



ภาพประกอบ 2 ลักษณะของหลักสูตรดนตรีในศตวรรษที่ 21 (พ.ศ.2563 - 2573)

2. คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนและผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 (พ.ศ.2563 - 2573) พบว่า ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนดนตรีที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 อาจารย์ผู้สอนดนตรีจะต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้/วิจัยและประสบการณ์ทางดนตรี มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษที่ดี มีทักษะการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีที่เหมาะสมสามารถปรับตัวให้ทันกับยุคสมัย ควรมีบุคลิกภาพเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนและ คุณลักษณะของความเป็นครู เป็นกัลยาณมิตรต่อนักเรียน เพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครองและมีจิตวิญญาณความเป็นครู ด้านแนวโน้มของผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 นักเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับยุคสมัยและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีพื้นฐานด้านทฤษฎีและทักษะดนตรี มีความชำนาญในเครื่องดนตรีวิชาเอกและวิชาโทที่เพียงพอต่อการศึกษาด้านดนตรีในระดับอุดมศึกษา โดยสามารถนำความรู้ไปต่อยอดในการศึกษาระดับที่สูงขึ้นและประกอบอาชีพได้จริง มีความคิดสร้างสรรค์และรู้จักพัฒนาตนเองและเจตคติและจิตวิญญาณของการเป็นนักดนตรีที่ดี



ภาพประกอบ 3 คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนและผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนที่พึงประสงค์ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563 - 2573)

อภิปรายผล

อนาคตภาพของหลักสูตรดนตรีในทศวรรษหน้า พบว่า ลักษณะของหลักสูตรดนตรีในทศวรรษหน้า ด้านเนื้อหา รายวิชาของหลักสูตรดนตรี จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เลือกที่หลากหลายมากขึ้นให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงและหลักสูตรอาจเทียบเคียงได้จากสถาบันที่มีชื่อเสียงและมหาวิทยาลัย ซึ่งควรจัดให้สอดคล้องกับศักยภาพของนักเรียน มีระดับยากง่ายที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับธนุรักษ์ สุทธิจิตต์ (ธนุรักษ์ สุทธิจิตต์, 2555, น.185) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การจัดทำหลักสูตรดนตรี ควรมีการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ เพื่อให้หลักสูตรดนตรีมีความครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น การพัฒนาหลักสูตรจึงควรมุ่งมองไปที่การพัฒนาการเรียนการสอนและปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อผลในการพัฒนาหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นไปได้ หลักสูตรดนตรีควรมุ่งเน้นสมรรถนะด้านการสื่อสาร โดยเฉพาะด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นสากลและที่สำคัญจะต้องควบคู่ไปกับคุณธรรมจริยธรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีอันเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีพในทุก ๆ สังคม สอดคล้องกับชมพูนุท ร่วมชาติ (ชมพูนุท ร่วมชาติ, 2548, น.190) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะของหลักสูตรวิชาซึ่พครูในอนาคตควรมีทางเลือกให้กับผู้เรียนอย่างหลากหลาย โดยมีการจัดหลักสูตรเป็นบล็อก (Curriculum Block) ที่มีการบูรณาการภายในกลุ่มวิชาหรือบูรณาการระหว่างกลุ่มวิชา เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาให้เป็นครูที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งทางด้านคุณธรรมจริยธรรมและทางด้านวิชาการ

ด้านการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ควรจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 โดยเน้นการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ (ดิเรก พรสีมา, 2559) (เอกสารจากเว็บไซต์) ที่ได้กล่าวว่า การศึกษาในยุค Thailand 4.0 ไม่ใช่เป็นเพียงการให้ความรู้กับคนหรือผู้เรียนเท่านั้น แต่เป็นการเตรียมมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ นั้นหมายความว่า ในการเรียนรู้ใด ๆ ก็ตาม นอกจากความรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับแล้ว ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิตไปด้วย โดยเฉพาะในส่วนของผู้เรียนต้องสอนให้มี “ความรู้คู่คุณธรรม และมีทักษะในศตวรรษที่ 21” ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การสร้างนวัตกรรม การเรียน/การทำงานเป็นทีม การมีภาวะผู้นำ การสื่อสาร การใช้ข้อมูลและสารสนเทศ การใช้คอมพิวเตอร์และปัญญาประดิษฐ์ การคิดคำนวณ การสร้างอาชีพและการเรียนรู้ด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมของเครือข่ายทั้งในและนอกโรงเรียนเพื่อเชื่อมโยงการจัดทำมาสเตอร์คลาส การให้นักเรียนได้ปฏิบัติงานภาคสนาม การจัดแสดงดนตรีของนักเรียนสู่สาธารณชนร่วมกับเครือข่ายหรือระดับสากล ถือได้ว่าเป็นการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม การมีภาวะผู้นำ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้วยเช่นกัน

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทางด้านดนตรี วิชาปฏิบัติดนตรี ควรมีเพลงบังคับและเพลงเลือกเป็นเกณฑ์ในการตัดสินและมีเกณฑ์การให้คะแนนกลางและกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ที่ชัดเจนและคำนึงถึงระดับทักษะของนักเรียนด้วย และควรจัดให้มีการวัดและประเมินผลการแสดงเดี่ยวดนตรี (Recital) อย่างมีมาตรฐานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง สำหรับวิชาดนตรีอื่น ๆ ควรใช้วิธีการวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงโดยวัดและประเมินผลให้ตรงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแต่ละรายวิชาและคำนึงถึงพัฒนาการในแต่ละขั้นของนักเรียนและประเมินด้วยเกรด โดยมีการให้นักเรียนวัดผลและประเมินตนเองในการพัฒนาการด้วย ซึ่ง (พิชิต ฤทธิจัญญ, 2559, น.1-17) ได้มีแนวทางการวัดและประเมินผลแบบเดียวกันโดยกล่าวว่า การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถใช้กับการสอนดนตรีได้อย่างเหมาะสมเนื่องจากการมุ่งเน้นการประเมินตามพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคนเป็นสำคัญ จึงเหมาะอย่างยิ่งกับการวัดและประเมินผลในรายวิชาทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรี ที่จัดการเรียนการสอนเป็นการเรียนเดี่ยว การฝึกปฏิบัติเดี่ยวจึงต้องมีการประเมินผลเป็นรายบุคคล ดูพฤติกรรมทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำการวัดและประเมินผลตลอดกระบวนการทางการเรียนการสอน เพื่อเป็นการตรวจสอบผู้เรียนเป็นระยะ อีกทั้งผู้เรียนแต่ละคนมีพัฒนาการด้านทักษะทางดนตรีไม่เท่ากัน จึงไม่ควรนำผู้เรียนมาเปรียบเทียบเพราะความถนัดของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน ดังนั้นผู้สอนควรมีความหลากหลายของเครื่องมือ วิธีการ ภาระงานและช่วงเวลาทางการเรียนการสอน ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะพฤติกรรมทางการเรียนรู้ โดยมีการประเมินผลตามจุดเด่นของผู้เรียน เพื่อพัฒนาความสามารถและพัฒนาจุดเดิมนั้นให้ดีขึ้น และพัฒนาปรับปรุงในสิ่งที่ผู้เรียนยังทำไม่ได้

ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี จะต้องมีการสนับสนุนของผู้บริหาร การยอมรับของผู้ปกครอง อาจารย์ที่จบจากสาขาดนตรีโดยเฉพาะและสามารถจัดการการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวนักเรียนที่ให้ความตั้งใจความเอาใจใส่ในการเรียน อุปกรณ์การเรียนการสอนรวมถึงเครื่องดนตรีและห้องซ้อมที่ทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับ (ปิยรัตน์ ธรรมรงค์รัตน์, 2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนวิชาดนตรีตามการรับรู้ของนิสิตสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นต่อปัจจัยในระดับมากที่สุด คือ ความพร้อมของบุคลากร บรรยากาศในห้องเรียน และสื่อการสอน รองลงมาคือ บรรยากาศในห้องเรียน

อนาคตภาพคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนและผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนที่พึงประสงค์ในทศวรรษหน้า พบว่า ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนดนตรีที่พึงประสงค์ในทศวรรษหน้า อาจารย์ผู้สอนดนตรีจะต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้/วิจัยและประสบการณ์ทางดนตรี มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษที่ดี มีทักษะการใช้เครื่องมือทาง

เทคโนโลยีที่เหมาะสมสามารถปรับตัวให้ทันกับยุคสมัย ควรมีบุคลิกภาพเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนและคุณลักษณะของความเป็นครู เป็นกัลยาณมิตรต่อนักเรียน เพื่อร่วมงาน ผู้ปกครองและมีจิตวิญญาณความเป็นครู ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าลักษณะของอาจารย์ผู้สอนจะต้องล้าไปกับทักษะในศตวรรษที่ 21 เฉกเช่นนักเรียนเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับถนอมพร เลหาจรัสแสง (ถนอมพร เลหาจรัสแสง, ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, น.15 -18) ได้เสนอทักษะที่จำเป็นสำหรับครูไทยในอนาคต (C Teacher) ไว้ 8 ประการ คือ 1. C-Content ครูต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี 2).C Computer (ICT) Integration ครูต้องมีทักษะในการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ 3. C-Constructionist ครูต้องพัฒนาวางแผนการจัดกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ 4. C-Connectivity ครูต้องสามารถจัดกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ตรงที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน 5. C-Collaboration ครูมีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถต่อยอดการเรียนรู้จากรากฐานด้วยตนเองได้ 6. C-Communication ครูต้องมีทักษะการสื่อสาร ทั้งการบรรยาย การยกตัวอย่าง การเลือกใช้สื่อและการนำเสนอ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม 7. C-Creativity ครูต้องออกแบบ สร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน 8. C-Caring ครูต้องมีเมตตาจิตต่อผู้เรียนและแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยอย่างจริงใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อใจ ส่งผลให้เกิดสภาพการเรียนรู้ที่ตื่นตัวแบบผ่อนคลาย อันเป็นสภาพที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีที่สุด

ด้านแนวโน้มของผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนที่พึงประสงค์ในทศวรรษหน้า นักเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับยุคสมัยและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีพื้นฐานด้านทฤษฎีและทักษะดนตรี มีความชำนาญในเครื่องดนตรีวิชาวเอกและวิชาวาทที่เพียงพอต่อการศึกษาด้านดนตรีในระดับอุดมศึกษา โดยสามารถนำความรู้ไปต่อยอดในการศึกษาระดับที่สูงขึ้นและประกอบอาชีพได้จริง มีความคิดสร้างสรรค์และรู้จักการพัฒนาตนเองและเจตคติและจิตวิญญาณของการเป็นนักดนตรีที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ (Becta leading next generation learn, 2010, น. 3) ที่ระบุว่าเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทกับมนุษย์ทุกคนอย่างแยกไม่ออก การเป็นนักร้องหรือนักดนตรี นักแต่งเพลง ทุกคนสามารถเป็นได้ง่ายเพียงชั่วข้ามคืน เพียงแค่ครูสามารถสอนให้นักเรียนรู้จักการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ผนวกกับความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนและทักษะการนำเสนอ ผู้เรียนทุกคนก็จะสามารถเป็นศิลปินได้อย่างคาดไม่ถึง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. โรงเรียนที่มีหลักสูตรเอกดุริยางคศิลป์หรือแผนการเรียนดนตรี สามารถนำข้อมูลสารสนเทศจากการวิจัยนี้ ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรดนตรีให้มีความเหมาะสมตรงตามความต้องการของสังคม
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สามารถนำข้อมูลสารสนเทศจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนในอนาคตมาปรับใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนมีลักษณะที่เป็นไปตามที่ยุคสมัยต้องการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิชาลัยถึงโครงสร้างรายวิชาที่อยู่ในหลักสูตรดนตรีว่าควรปรับปรุงรายวิชาใดเพื่อให้เข้ากับยุคสมัยในอีก 10 ปีข้างหน้า
2. ควรนำขั้นตอนการดำเนินการวิจัยอนาคตที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ไปเพื่อศึกษาอนาคตภาพของหลักสูตรวิชาอื่น

บรรณานุกรม

- ชมพูนุท ร่วมชาติ. (2548). *อนาคตภาพของหลักสูตรวิชาชีพครูในทศวรรษหน้า* (พ.ศ. 2550-2559). (ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์บัณฑิต). สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพมหานคร. สุธงจิตต์. (2555). *ดนตรีศึกษาหลักการและสาระสำคัญ*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดิเรก พรสีมา. (15 มีนาคม 2564). *ครูไทย 4.0*. มติชนออนไลน์. สืบค้นจาก <https://www.matichon.co.th/news/345042>
- ถนอมพร เลาหจรัสแสง. ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อการพัฒนาอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. *วารสารสำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*.
- นันทิดา จันทร์รางคู่และคณะ. (2563). ทิศทางการสอนดนตรีโลก: นิยาม หลักการ และข้อเสนอแนะสำหรับประเทศไทย. *วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 48(1), 142-163.
- ปิยรัตน์ ธรรมวงศ์รัตน์. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนวิชาดนตรีตามการรับรู้ของนิสิตสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา. *วารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ*.
- พิชิต ฤทธิจรรยา. (2559, มกราคม-มิถุนายน). การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ*, 9(1), 1-17.
- สุจิน สังวาลมณีเนตรและคณะ. (2562). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชา สุนทรียศาสตร์และจริยธรรมในการดำรงชีวิต (ทัศนศิลป์)*. สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อาทิตย์ โพธิ์ศรีทอง. (2562, มกราคม - มิถุนายน). อนาคตภาพของคุณลักษณะครูดนตรีในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2561-2571). *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ* 14(1), 160-170.
- Becta Leading next generation learning. (2010). *The 21st Century teacher: Music*. Music Educators Journal: Online.